

Meg kell érteni a kor szavát, amely nem tűri *dilettánsok és antiszociális lények térfoglalását* a társadalomban. Az újárú és újszellemű francia oktatásnak első megjelenését kell köszöntenünk a tájékozódó osztályok bevezetésében és érdemes talán gondolkodnunk azon, hogy *a magyar viszonyokra mi alkalmazható ebből a témakörből.*

Dr. Aldobolyi Nagy Miklós.

Csehszlovákia magyar kisebbségének krízist feltüntető szellemi irányvonalára nézve, főleg az új nemzedék szempontjából, döntő fontosságú nevelési tényezőszámba veendő, vajjon *milyen veretű* is az ottani *tankönyvirodalom*. Az államfordulat (prevrat) után nem maradt Szlovénzskón *olyan tanítógárda*, mely pedagógiai és szakképzettsége folytán vállalhatta volna a *taníróképzés* nehéz feladatát. Hasonló jelenség ötlük szemünkbe a *többi magyar iskolafaj* tekintetében is. Így állhatott elő az a kisebbségi nemzetnevelési szemszögből hátrányos helyzet, hogy egyrészt a magyar szerzők némasága révén, a felvidéki népi településünk *kulturográfiai* mozzanatait mellőző „*cseh tankönyvfordítások*” jöttek divatba. Ennek *irányított létekmérgesését* ellensúlyozandó, mint általában a kisebbségi kenyéren tengő magyar életégész területén, úgy itt is a *hagyománynélküli, gyökértelen „újrakezdéssel”* kellett kísérletezniök. A csendes alkalmazkodás évei után lendületes munkakedvvel láttak hozzá a tátongó úr telítéséhez. Ekként történhetett csak meg, hogy az államfordulat óta 1935. végéig az Iskolai- és Nemzetművelődési Minisztérium jóváhagyta magyar tankönyvek száma elérte a 227-et.¹⁻²

¹⁻² Zombori György: Tankönyveink, szlovénzskói tankönyvirodalmunk. Magyar Írás, 1936. 8. sz. 70.

Bírálatát I. Boross Bélától: A szlovénzskói magyar tanítószáz és a tankönyvirodalom. Magyar Írás, 1936. 10. sz.

Ez a kétségkívül számottevő „*menyiségi többletermelés*” az 1928-1933 közötti időtérben mutatja talán 132 megjelent tankönyvével együtt, az alkotási láznak maximális görbét. Igen tanulságos dolog ez öt év tankönyvtermésének *iskolafajok szerinti megoszlását* figyelemre méltatnunk.

Az említett 132 tankönyv közül épp *kétharmada*, azaz 88 volt népiskolai rendeltetésű, míg 44 *középiszkolai* célokat szolgált. A szóbanforgó 132 tankönyvből az eredeti és fordított művek aránya 122:10, ami a megelőző évtized (1918-1928) kedvezőtlen állapotához mérten, de önmagában véve is örvendetes javulásként könyvelhető el.

Ez a meggyarapodott szlovénzskói magyar tankönyvirodalom azonban, teljes függetlenségben az anyaországtól szintén abban a szervi hibában gyengékedik, *hogy nincs metodikája*. A tankönyvbíráló szerepkört magának kisa-játító cseh *Iskolai Referátus* a jóváhagyást ugyanis csak politikai előfeltételekhez, a tankönyv *magyarsággellenes hangulatához* köti s ezzel az amúgyis krízissel küzdő kisebbségi tankönyvírás hivatalos támogatást kap a színvonalcsökkentés intézményes megszerzésére.

A színvonalalatti teljesítmények túlsúlya mindamelllett nem képes a kevés-számú, de annál ügyesebb rendszerű ígéretek felvillanását eltitkolni.

Bognár Cecil logikája, Borka Géza népiskolai magyar nyelv- és olvasókönyve, Horváth Cézár elsőosztályos természetrajzkönyve . . . a felvidéki magyarok legfontosabb iskolaproblémáját, a „*színvonalas tankönyvirodalmat*” hivatottak megoldásra vinni.

Wagner Ferenc.

Magánvélemény az óravázlatról. Óriási hiba a magyar pedagógiai irodalomban, hogy ritkán hallunk őszinte szót. A cikkírók nem merik őszintén kifejezésre juttatni gondolata-

ikat, mert aggódnak — és nem is minden alap nélkül — jövőjük miatt. Egy ilyen probléma, melyről eddig csak dicsőhymuszok jelentek meg, az óravázlat kérdése. Mindenki érzi és mindenki tudja, hogy az óravázlat csak adminisztratív ballaszt, melynek csak igen kevés gyakorlati értéke van. A legtöbb tanár az óravázlatot csak az ellenőrzés céljából készíti. Sokan a kezükben lévő óravázlat figyelembe nem vételével tanítanak. Sokan csak óra után készítik el az óravázlatot. Sokan pedig csak potemkin-óravázlatot készítenek.

Az óravázlatot eddig csak az ellenőrző közegek dicsérték, tehát azok akik nem csinálják. Az óravázlatot az is elhibázott dolognak tartja, aki eddig is lelkiismeretesen készült az órára. *Az óravázlat korszaka előtt is voltak lelkiismeretes tanárok és ezután is lesznek lelkiismeretlenek.* Az óravázlat készítésének hasznát csak kezdő fiatal tanárok érzik. *Nem szabad, a tanár intuíciójából, meleg emberi szívéből, inventív oktatói és nevelői lendületéből fakadó értékes, sokszor rögtönző lendületet adminisztratív óravázlatok keretei közé merevítünk.*

Kollokviumok a középiskolában. Szóvá kell tenni azt a lehetetlen állapotot, mely egyes iskolákban az értekezletet megelőző hetekben divatos. Egyes tanárok ugyanis szokásba vették, hogy az olyan tanulókat, akik nem mutattak fel kielégítő eredményt, „kollokváltassák”. Ez az egyetemi módszer abból áll, hogy a kijelölt vagy részben önként jelentkező tanulók délutánként, sőt sokszor vasárnap is megjelennek a tanár előtt, aki őket az egész évi anyagból felelteti.

Igazságtalannak tartjuk ezt az eljárást, mert a tanulókat szoktatja, mert

ezen lehetetlen rendszerrel módot nyújtanak a tanulóknak, hogy a konferenciákat követő hónapokban elhanyagolják kötelességüket. Az ezen „kollokviumokra” való előkészület, mivel nagy anyagot kell áttekinteni, nagy testi megterhelést kíván, különösen, ha egy tanuló több tantargyból „kollokvál”. *Ez az eljárás a rendszeres, kitarító, becsületos munkát száműzi és a lelkiismeretlenséget legitimizálja.*

Nagyon szép, hogy egyes tanárok hivatalos elfoglaltságukon kívül időt és fáradságot vesznek maguknak, hogy tanítványaikat megvegyálják. Ez azonban meg nem engedhető. Tessék a tanulóknak a rendes óra keretében módot nyújtani a felelésre. Jó orvosság a helyes órabeosztás, az órára való pontos bejárás és minden órán a számonkérés bevezetése.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük egyes tanároknak azon rossz szokását, mellyel közvetlenül a konferenciák előtt többszöri feleltetéssel módot nyújtanak a gyengébb tanulóknak a javításra. Ez is igazságtalanság, mert nem lehet valakinek jobb érdemjegyet adni akkor, ha egész felévben hanyag volt és csak az értekezletet megelőző hetekben dolgozott éjt nappalra téve. A diákok által annyira kedvelt „javítani szeretnék” jogosulatlan. Mert ha ez alkalmakkor el tud rendesen készülni, akkor készüljön el minden órára is és akkor nem lesz szüksége javításra! Ez az eljárás igazságtalan előnyöket biztosít a hanyag tanulóknak rendszeresen és szorgalmasan tanuló társaival szemben.

(— —)

Hibaigazítás. 556. o. alulról 9 sorban tudományellenesség vágya h. olv. t. vádja; 559. o. legalsó sorában kérdés nélkül h. olv. kérdés nélkül.